

ФРАЗЕОЛОГІЯ ЯК ВІДБИТТЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ В МАС-МЕДІЙНИХ КООРДИНАТАХ

У статті аналізується українська фразеологія як вербалізований ідентифікатор національної культури та соціально-політичних подій в Україні. Уточнено поняття фразеостилеми (за Б. Тошовичем) та розширено функціональні межі фразеологічної картини світу / медіафразеологічної картини світу. Отримані результати сприятимуть ідентифікуванню українського масмедійного тексту з-поміж інших за допомогою фразеологічного ресурсу.

Ключові слова: фразеологізм, фразеостилема, фразеологічна картина світу, мова мас-медіа, функціональна стилістика.

Лінгвістичне обґрунтування поняття 'фразеологізм' у функціонально-стилістичному контексті формується з початку ХХ ст., що у славистиці пов'язано з іменем В. В. Виноградова¹ та його поняттєвою тріадою «фразеологічні зрощення — фразеологічні єдності — фразеологічні сполучення». Цей підхід традиційно вважають вузьким щодо розуміння фразеології (згадаємо в цьому контексті Ш. Баллі, представників Празького лінгвістичного гуртка та українських фразеологів — послідовників системно-функціонального підходу в лінгвістиці). Нагадаємо, В. В. Виноградов під фразеологізмом розуміє «абсолютно неподільні словосполучення, значення яких незалежне від лексичного складу, компонентного значення і так само умовне й довільне, як значення невмотивованого словникового знака»². Слідом за В. В. Виноградовим фразеологізм інтерпретують як самостійну номінативну одиницю мови О. О. Реформатський, М. М. Кожина, Л. Г. Скрипник, Г. М. Удовиченко та ін. Натомість представники широкого підходу, орієнтуючись на сучасні характеристики фразеології (інтертекстуальність, смислову єдність, здатність до композиційної усталеності в процесі комунікації, експресивність й оцінність та ін.), формують нові ідеї щодо розуміння та функціонального потенціалу досліджуваного поняття. Саме широкий аспект нині домінує в європейській лінгвістиці³, що об'єктивується новими стиліс-

¹ Виноградов В. В. Об основных типах фразеологических единиц в современном русском языке // Виноградов В. В. Избранные труды. Лексикология и лексикография. — М., 1977. — С. 140-161.

² Там же. — С. 143.

³ Див. праці з обґрунтуванням цього питання німецькими, польськими, російськими та іншими дослідниками: Schemann H. Deutsche Idiomatik: Wörterbuch der deutschen Redewendungen im Kontext. — Berlin, 2011. — 1037 S.; Perrin D. Medienlinguistik. — Konstanz, 2006. — 248 S.; Bąba S. Innowacje frazeologiczne współczesnej polszczyzny. — Poznań, 1989. — 215 s.; Chlebda W. Idiomatykon 4:

Реально	– інформаційний портал «Реально»,
Сніданок з 1+1	– програма телеканалу «1+1»,
Сьогодні	– програма телеканалу «Україна»,
ТСН	– програма телеканалу «1+1»,
УНІАН	– Українське Незалежне Інформаційне Агентство Новин,
Факти	– програма телеканалу «ICTV»,
Футбол	– телеканал «Футбол».

D.Y. SYZONOV

PHRASEOLOGY AS A REFLECTION OF NATIONAL IDENTITY IN MASS MEDIA COORDINATES

The article analyzes Ukrainian phraseology in the context of broad approach adopted in world stylistics. Phraseologisms are considered in mass consciousness as: (a) verbalized identifiers of national culture; (b) markers of social transformations in Ukraine; (c) conceptual ideologues of political processes. A new viewpoint on phraseology is formed in the context of neolinguistics – a conditional combined nomination of innovative linguistics directions with new views and ideas that are relevant today. Due to the fact that phraseology is a complex fragment of language picture of the world, it actually expresses material and spiritual culture of people. It is through mass communication that phraseologisms play a leading role in identifying national and cultural features. The author expands functional limits of phraseological picture of the world and clarifies the concept of phraseological stylema (by B. Toshovich). Phraseostylems become especially relevant in mass media texts if they are of a certain conceptual nature. This particularly applies to: (1) *usus* phraseology; (2) transformed phraseology; (3) new phraseology. The concept of media phraseological picture of the world is developed, which is understood as verbalization of conceptual picture of the world that is manifested in dynamic accumulative processes of information in mass consciousness and serves as its transponder in public communication. The conclusions drawn will help to identify a Ukrainian media text among other media texts through a phraseological resource. When considering a media phraseologism as an identifier of Ukrainians, its cultural specificity is taken into account, especially when it comes to mass communication. The author believes that in the process of scientific interpreting of traditional phraseologisms in media or their transformed analogues national specificity of communicators should be taken into account, which is primarily related to the background knowledge as well as historical and cultural processes.

Keywords: phraseologism, phraseological stylema, phraseological picture of the world, media language, functional stylistics.